

การส่งเสริมอาชีพให้ชุมชน : กรณีศึกษา บ้านโพนไทร ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย*

Promotion of Occupations Give the Community: A Case Study Pho Sai Village, Muang Sub-District, Muang District, Loei Province

ผการัตน์ พินิจวัฒน์

Phakaratn Phinijwat

ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Faculty of Social Science, Loei Rajabhat University

E-mail : phakaratn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอาชีพของชุมชนบ้านโพนไทร อำเภอมือง จังหวัดเลย (2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านโพนไทร อำเภอมือง จังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่บ้านโพนไทร ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนของแต่ละครอบครัวที่สามารถตอบคำถามหรือให้ข้อมูลได้ ครอบครัวละ 1 คน จำนวน 180 ครัวเรือน อสม. ประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 คน กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน และคณะกรรมการ หมู่บ้าน จำนวน 5 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า

1) การประกอบอาชีพและแนวทางการส่งเสริมอาชีพ บ้านโพนไทร มีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพภายในชุมชน ได้แก่ หน่วยงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ส่วนการให้อาชีพเสริมในชุมชนที่ชาวบ้านต้องการมากที่สุด คือ อาชีพเกี่ยวกับการเกษตร เช่น การเพาะเห็ด

การปลูกผักปลอดสารพิษขาย และต้องการให้มีอาชีพเสริม คือ รับทำบายศรี ส่วนแนวทางและวิธีการส่งเสริมอาชีพภายในหมู่บ้าน คือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และต้องการให้ตลาดรองรับสินค้า

2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนบ้านโพนไทร ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย ได้แก่ 1) ควรส่งเสริมด้านความรู้และประสบการณ์ในการตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ 2) ควรส่งเสริมด้านทำเอกสารของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงาน 3) ควรส่งเสริมด้านการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้า เช่น ตลาด OTOP ในชุมชนหรือตลาดประจำตำบล 4) ควรส่งเสริมอบรมด้านอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพภายในกลุ่ม เช่น จัดอบรมการทำเห็ดฟาง การทำขนมไทย การทำน้ายาล้างจาน

คำสำคัญ : การส่งเสริมอาชีพ; ชุมชน

Abstract

This research aimed to (1) to study the general condition and career problems of the community, Phosai Village, Muang Sub-district, Muang District, Loei Province, (2) to study the career path for the community, Phosai Village, Muang Sub-district, Muang District, Loei Province. This study was conducted in the area Phosai Village, Muang Sub-district, Muang District, Loei Province. The samples used in this study was family leaders or family representatives can answer questions or provide information on a 1 family of 180 households, Village Health Volunteer (VHV) village a 1 people, housewives 5 people, and village committees 5 people. Specific sampling methods. The instruments for collecting data were the In-depth interview, focus group, participatory observation. Statistics were frequency, percentage, analyzed by the content analysis then present descriptive. The research results were found as follows;

1) Occupation and enhancing career Phosai Village. There are agencies to educate about promotion of occupation within the community. Were at Loei Community Development Office, Loei Rajabhat University. The promotion of occupation in the community that most people need is Agriculture such as Mushroom cultivation, grow organic vegetables for sale, and want to have a career is Bai Sri Su Kwun. The guideline and methods of occupation within the village are Training for vocational education and want to find the market for products.

2) Suggestions promotion of occupation development give the community Phosai Village, Muang Sub-district, Muang District, Loei Province. were at 1) promotion of knowledge and experience in setting up various occupations, 2) promotion documents for budget support from agencies, 3) promotion the establishment of venues such as the OTOP market in the community or the Sub-district market, 4) promotion of other vocational training in addition to the profession within the group such as training straw mushroom, Thai dessert, dishwashing liquid.

Keywords: Promotion of Occupation; Community

บทนำ

การพัฒนาคือการทำให้สิ่งที่ไม่ดีดีขึ้นหรือสิ่งที่มีดีมีประสิทธิภาพหรือคุณภาพยิ่งขึ้น ตลอดทั้งมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นโดยไม่มีการแยกส่วน ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ก็ย่อมได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในทุกด้าน ดังที่ Phonsri (2002) กล่าวว่า ปรัชญาของการพัฒนาประเด็นหนึ่งมีสาระที่ว่าบุคคลแต่ละคนมีความสำคัญถึงแม้บุคคลจะมีความแตกต่างกัน แต่ทุกคนมีสิทธิที่จะพึงได้รับความยุติธรรมและอย่างมีเกียรติในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง เพราะบุคคลแต่ละคนมีศักยภาพหรือพลังความรู้ตลอดทั้งความสามารถในด้านต่างๆ ทั้งที่เปิดเผยและแฝงเร้น ศักยภาพเหล่านี้มีประโยชน์ต่อบุคคลและชุมชนเป็นอย่างมาก ถ้ารู้จักนำมาใช้อย่างถูกวิธี โดยเฉพาะพลังแฝงเร้นอยู่ในบุคคลซึ่งไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์มากนักถ้ามีโอกาสบุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพหรือพลังความสามารถของตนได้ ดังที่ Sanyawiwat (1998) กล่าวว่า เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนสิ่งหนึ่งจะมองข้ามไม่ได้เลยก็คือการพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพ ซึ่งสามารถวัดได้จากการปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพตลอดทั้งมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง จิตใจที่ดีงามและเป็นคนมีคุณธรรม คือประพุดิตินันเอง (Karnpisit, 2003) กล่าวว่า การพัฒนาจะต้องคนเป็นศูนย์กลาง คือ เป็นการพัฒนาของคน โดยคนและเพื่อคน เน้นการพัฒนาที่ประโยชน์ส่วนใหญ่ตกที่คนเป็นส่วนมาก และเน้นการพัฒนาเป็นลักษณะขององค์รวม คือ พัฒนาทั้งที่เป็นตัวคนและสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวคน ไม่ใช่พัฒนาคนเฉพาะเรื่องหรือพัฒนาแบบแยกส่วน เน้นการพัฒนาแบบที่ทุกคนทุกฝ่ายหรือที่เรียกว่าภาคี เน้นการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งจะทำให้การพัฒนาอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า “เศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนายั่งยืน” ซึ่งจะส่งผลทำให้คนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การพัฒนาชุมชนจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนและกลุ่มคนในชุมชนให้มีความศักยภาพเพียงพอและร่วมมือกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งการใช้พลังของชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน (Phonsri, 2002) ดังนั้น การพัฒนาชุมชนจะประสบผลสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายได้จะต้องเริ่มที่ประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ หรือหมู่บ้านนั้นๆ ดังที่ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541) กล่าวว่า หลักการพัฒนาชุมชนที่ดี ชาวบ้านจะต้องยึดหลักการพึ่งตนเองด้วยปัจจัย 5 ตัว หรือเรียกว่า “TERMS” อันได้แก่ T (Technology) คือ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในท้องถิ่น E (Economic) คือ มีอาชีพและรายได้ที่พออยู่พอกิน R (Resource) คือ มีสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่สมดุลและอุดมสมบูรณ์ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุต่างๆ M (Mental) คือ มีสภาพจิตใจที่ดี สุขภาพกายที่แข็งแรง S (Socio-Cultural) คือ มีความสามัคคี มีค่านิยมที่ดีงาม มีอุดมการณ์ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะคุณภาพชีวิตของคนจะดีหรือไม่ดีจะขึ้นอยู่กับอาชีพที่ยึดถือปฏิบัติในแต่ละวัน แต่ละเดือน แต่ละปี คนในชุมชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่เจ็บไม่ป่วยไม่ยากจน จะต้องมีกิจกรรมหรืออาชีพได้กระทำในแต่ละวัน ชุมชนจึงจะเกิดความเข้มแข็งและมั่นคง

ตลอดทั้งไม่เกิดปัญหาสังคมในด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย ดังที่ Thebhattee, S. (2008) กล่าวว่าผู้ที่มีการวางแผนฐานการประกอบอาชีพที่ดีเท่ากับเป็นเครื่องชี้ว่า เป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านการประกอบอาชีพที่ควรแก่การได้รับการยกย่องจากสังคม

บ้านโนนไทร หมู่ที่ 9 ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2442 อยู่ห่างจากอำเภอมืองเลยประมาณ 6 กิโลเมตร มีประชากรทั้งหมด จำนวน 662 คน มีครัวเรือน 365 ครอบครัแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 307 คน เพศหญิง จำนวน 335 คน มีพื้นที่ทั้งหมด 2,286 ไร่ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน และบางส่วนออกไปรับจ้างทั่วไป ซึ่งอาชีพดังกล่าวจะเป็นไปตามฤดูกาล ถ้าปีไหนไม่แล้ง น้ำไม่ท่วมก็จะมีรายได้จากพืชผลทางการเกษตรมาเป็นรายได้ในการจุนเจือครอบครัว บางส่วนมีการกั๊ยเงินนอกระบบมาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่อาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวนอกจากการทำเกษตรกรรม จึงประสบปัญหาเกี่ยวกับรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ (Board Phon Sai Village, 2016) ในขณะเดียวกันนายวิชัย นนมุด ผู้ใหญ่บ้านโนนไทร (2560) ได้ให้ข้อมูลว่า บ้านโนนไทร หมู่ที่ 9 ยังไม่มีหน่วยงานเข้าไปให้ความรู้และส่งเสริมอาชีพต่างๆ ให้กับชาวบ้านในชุมชน ชาวบ้านส่วนมากจึงประกอบอาชีพตามฤดูกาลเท่านั้น บางครอบครัวมีการกั๊ยเงินนอกระบบมาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจึงมีปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว การพัฒนาประเทศจะเกิดความมั่นคง มั่นคั่ง ยั่งยืนตลอดไป ชุมชนหมู่บ้านซึ่งถือเป็นสถานที่ที่จะต้องได้รับการดูแลจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เขามีอาชีพต่างๆ ได้ใช้ในการทำมาหากินเพื่อให้เกิดรายได้ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน บ้านโนนไทร หมู่ที่ 9 ถือเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่หน่วยงานควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพต่างๆ ให้กับคนในหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นฐานรากสำคัญต่อการพัฒนาระดับประเทศต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านโนนไทร หมู่ที่ 9 ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอาชีพของชุมชนบ้านโนนไทร อำเภอมือง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านโนนไทร อำเภอมือง จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชาวบ้านโพธิ์ไทร หมู่ที่ 9 ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย จำนวน 360 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยคือ หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนของแต่ละครอบครัวที่สามารถตอบคำถามหรือให้ข้อมูลได้ ครอบครัวละ 1 คน จำนวน 180 ครัวเรือน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) อสม.ประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 คน กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านและสมบูรณ์มากที่สุด คณะผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ การเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เอกสารการประชุม รายงานวิเคราะห์ บทความวิทยานิพนธ์และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ได้รวบรวมไว้มาประกอบเป็นแนวคิดในการวิจัย 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ได้แก่ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อได้ถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

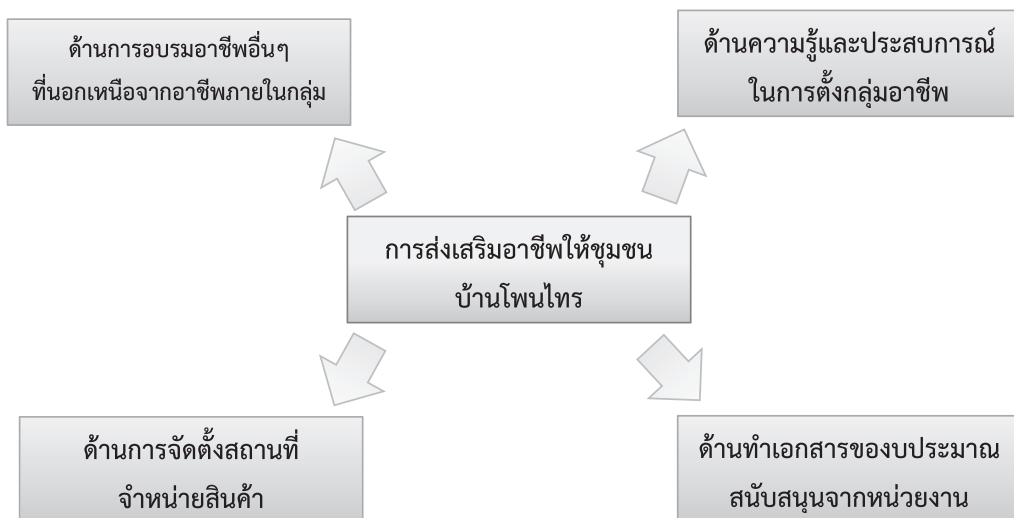
- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลทุกประเภทที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นในการประกอบอาชีพและแนวทางส่งเสริมอาชีพของชาวบ้านโพธิ์ไทร ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย จากนั้นจึงประมวลข้อมูลทุกประเภทเข้าด้วยกันเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีเป็นกรอบในการอธิบาย

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 55.40 และเพศชายมีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60 ประชากรบ้านโนนไพรส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 56 ปีขึ้นไปมากที่สุดมีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 55.40 และมีอายุระหว่าง 25-35 ปี น้อยที่สุดมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 ด้านการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือเทียบเท่ามากที่สุดมีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และจบการศึกษาระดับ ปวส.หรือเทียบเท่า น้อยที่สุดมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา ทำสวนมีมากที่สุด มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 68.80 และประกอบอาชีพรับราชการน้อยที่สุดมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 อุปสรรคและปัญหาในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพมากที่สุดมี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 55.40 และไม่ประสบปัญหา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60

การประกอบอาชีพและแนวทางการส่งเสริมอาชีพ บ้านโนนไพรมีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพภายในชุมชนมีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 ได้แก่ หน่วยงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และไม่มีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพภายในชุมชนมีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ส่วนการให้มืออาชีพเสริมในชุมชนที่ชาวบ้านต้องการมากที่สุด คือ อาชีพเกี่ยวกับการเกษตร เช่น การเพาะเห็ด การปลูกผักปลอดสารพิษขายมากที่สุดมีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 และต้องการให้มืออาชีพเสริม คือ รับทำบายศรีน้อยที่สุดมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90 และ แนวทางและวิธีการส่งเสริมอาชีพภายในหมู่บ้านมากที่สุด คือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพมีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 71.40 และต้องการให้หาตลาดรองรับสินค้ามีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนบ้านโนนไพร ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีการส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมด้านความรู้และประสบการณ์ ในการตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ 2) การส่งเสริมด้านทำเอกสารของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงาน 3) การส่งเสริมด้านการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้า เช่น ตลาด OTOP ในชุมชนหรือตลาดประจำตำบล 4) การส่งเสริมอบรมด้านอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพภายในกลุ่ม เช่น จัดอบรมการทำเห็ดฟาง การทำขนมไทย การทำน้ายาล้างจาน สรุปรายละเอียดได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนบ้านโพนไทรหมู่ที่ 9 ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาประกอบอาชีพและแนวทางการส่งเสริมอาชีพบ้านโพนไทร ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพภายในชุมชน ได้แก่ หน่วยงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และไม่มีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพภายในชุมชนมีจำนวนน้อย ส่วนการส่งเสริมให้มีอาชีพเสริมในชุมชน คือ อาชีพเกี่ยวกับการเกษตร เช่น การเพาะเห็ด การปลูกผักปลอดสารพิษขาย และต้องการให้มีอาชีพเสริม คือ รับทำบายศรี และวิธีการส่งเสริมอาชีพภายในหมู่บ้าน คือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และต้องการให้หาดลาดรองรับสินค้าสอดคล้องกับคำกล่าวของ Sewatam (1999) กล่าวถึงความเป็นชุมชนว่า ชุมชนจะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชนและเครือข่ายที่กว้างขวาง กิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นการสร้างความเป็นชุมชนในรูปแบบใหม่เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ยุติธรรมและเครือข่ายที่กว้างขวางมากกว่าในอดีต เพื่อสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาในปัจจุบันที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายหรือเพื่อรู้เท่าทันการเชื่อมโยงเครือข่ายของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ไร้พรมแดน อีกทั้งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Srijamorn (2006) ให้แนวคิดการมีส่วนร่วมการส่งเสริมอาชีพว่า เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนา โดยผ่านทางกระบวนการส่งเสริมชักนำ การสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิด ร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมแก้ไขและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริหารตลอดจนอำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรมแนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเองให้เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Prathanchawano (2010) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมอาชีพว่า เป็นกระบวนการให้การ

ศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้หรือช่วยเหลือตนเองได้ทั้งในการคิด การตัดสินใจและการดำเนินการ แก้ไขปัญหาตลอดจนตอบสนองความต้องการของตนเองและส่วนรวม และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Phinijwat, (2016) กล่าวว่ากลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันในเขตหรืออาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีวิถีการดำเนินชีวิต คล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการปฏิสัมพันธ์และการกระทำต่อกันภายใต้บรรทัดฐาน เดียวกัน

ทั้งนี้ด้วยความจำเป็นของงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพที่นักวิชาการหลายท่านได้ทำไว้ ซึ่งงานวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมอาชีพให้ชุมชน : กรณีศึกษา บ้านโพนไพร ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย” ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Puengkij, N. et al (2016) พบว่า สภาพการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงรวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างและกฎระเบียบ ด้านผู้นำกลุ่มอาชีพ ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน ด้านการเงิน และบัญชี ด้านการวางแผนการดำเนินงานตามลำดับ ส่วนสภาพการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย รวมมี 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารสมาชิกกลุ่มอาชีพ ด้านคุณภาพสินค้าหรือการบริการของกลุ่มอาชีพ ด้านการบริหารการตลาดเท่ากับด้านการจัดการความรู้และข้อมูลและด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพเสื่อกกสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุเตย จังหวัดเพชรบูรณ์มี 4 แนวทางคือ แนวทางด้านการบริหารกระบวนการ แนวทางด้านความตระหนัก แนวทางด้านการเรียนรู้แนวทางด้านการมีส่วนร่วม ส่วนแนวทางการดำเนินการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในเขต เทศบาลตำบลพุเตย จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสร้างคุณสมบัติของกลุ่มอาชีพเสื่อกกตามแนวทางการพัฒนา กลุ่มอาชีพ เพื่อนำไปขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุเตย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม กลุ่มสมาชิกในชุมชน 10 คน ที่ไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกันดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตสินค้าจากต้นกก เพื่อการพึ่งตนเอง เพิ่มรายได้และชุมชนได้ประโยชน์เป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีของ ประชาชน ตั้งชื่อวิสาหกิจชุมชนเป็นหัตถกรรมเสื่อกกบ้านพุเตย พร้อมทั้งตั้งปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม โดยมอบ หมายให้ผู้มีอำนาจทำการแทนพร้อมสำเนาบัตรประชาชนสำเนามติที่ประชุมไปจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจ ชุมชน ยื่นที่สำนักงานเกษตรอำเภอวิเชียรบุรี รอผลภายใน ๗ วันหลังยื่นขอจดทะเบียน

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nochai, B. et al (2014) พบว่า สภาพทั่วไปของช่างฝีมือ ระดับชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นเป็นลักษณะกิจการเล็กๆ ทำกันในครัวเรือน ส่วนใหญ่จะทำในฤดูว่าง จากการทำการเกษตร ส่วนใหญ่จะเป็นช่างซ่อมจักรยานยนต์และช่างเชื่อมเหล็กดัด ช่างชุมชนขาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ ขาดเงินลงทุนทำงานได้เฉพาะระดับพื้นฐานทั่วไป ความต้องการและความจำเป็นของช่างฝีมือ ระดับชุมชนต้องเป็นช่างสามารถทำงานได้หลากหลายสาขาช่างที่เกี่ยวข้อง ส่วนรูปแบบการส่งเสริมอาชีพ ช่างฝีมือระดับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะเป็นเจ้าภาพหลักในด้านการสนับสนุนงบประมาณ ดำเนินการ มีการจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพให้กับช่างชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ช่างฝีมือระดับชุมชน งานอย่างต่อเนื่อง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีลักษณะในการจัดการ 2 แบบคือ แบบที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการและแบบที่ช่างฝีมือระดับชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง และควรจะมีกฎ ระเบียบที่ สำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพช่างให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้สะดวก รวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การดำเนินการส่งเสริมอาชีพชาวบ้านยังขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ในการก่อตั้งกลุ่มอาชีพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) ให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดโครงการอบรมให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ในการประกอบอาชีพและการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อส่งเสริมอาชีพก่อให้เกิดรายได้ภายในชุมชน
- 2) ให้มีการจัดอบรมในเรื่องอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพภายในกลุ่ม เช่น จัดอบรมการทำเห็ดฟาง การทำขนมไทย การทำน้ายาล้างจาน เป็นต้น

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การดำเนินการส่งเสริมอาชีพชาวบ้านยังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนสถานที่รองรับสินค้าที่เกิดจากการผลิตในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) ให้มีหน่วยงานมาสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการรวมกลุ่มอาชีพ
- 2) ให้มีการจัดตั้งสถานที่ในการจัดตั้งจำหน่ายสินค้า เช่น ตลาด OTOP ในชุมชนหรือตลาดประจำตำบล

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ
- 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพในชุมชนร่วมกับหลายชุมชนเพื่อที่จะได้เห็นข้อแตกต่างของแต่ละชุมชน
- 3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามและประสิทธิผลการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพภายในชุมชน
- 4) ควรมีการวิจัยแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกอาชีพของชุมชนเพื่อให้เกิดองค์ความรู้นำไปสู่การกำหนดนโยบายปฏิบัติในพื้นที่จริง

References

- Board Phon Sai Village. (2016). *Community Plan*. Loei : n.p.
- Karnpisit, T. (2003). *Creative strategy Land Development for the Country*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Nochai, B. et al (2014). *Model of Community-based Skill Development in Khon Kaen Province*. Master of Arts Thesis Social Development Administration. Khonkaen University
- Phinijwat, P. (2016). *Community Teaching Materials*. Faculty of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University.
- Phonsri, S. (2002). *Theories and principles of community development*. Bangkok: Odeon Store
- Prathanchawano, S. (2010). *Development of Communities*. Bangkok: n.d.
- Puengkij, N. et al (2016). *Occupational Group Development into Community Enterprise in Phutoei Municipality of Phetchabun Province*. Ph.D. thesis University Strategies for Development Phra Nakhon Rajabhat University.
- Sanyawiwat, S. (1998). *Community Development*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sewatam, A. (1999). *Developers with roles in creating new meaning of community*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Srijamorn, P. (2006). *Public Participation in Forest Reforestation in the Public Sector: A Case Study of Pa Noi Au Don Chai, Muang District, Chiang Rai Province*. Master's degree thesis National Institute of Development Administration.
- Thebhattee, S. et al (2008). *Self-Sufficiency with Sufficiency Economy Philosophy*. Bangkok: National Office of Buddhism Printing.